

ABONAMENTUL:
PE AN 3 COR. 20 FIL.
„1/2” 1 „ 60 „
„1/4” — 90 „

IN STREINĂTATE:
PE AN 6 FRANCI.
„1/2” 3 „
—o—

Numeri singuratici se vënd
n Cluj cu 5 fileri, într'alte
locuri cu 6 fileri.

Răvașul

INSERTIUNILE
se plătesc după mări-
mea locului ce ocupă;
fiecare cm. □ costă o-
dată 10 fil., de 2 ori
8 fil., de 3 și mai multe
ori 6 fileri.

ADRESA:
„RĂVAȘUL”
CLUJ. — KOLOZSVÁR
6. JÓKAI-UTCZA 6.

Editor și redactor resp.: PETRU P. BARIȚIU

Apare în fiecare Sâmbătă

Intemeietorul foii: Dr. E. DĂIANU

Un cuvînt archieresc.

A făcut mare mîngăiere și multă îmbărbătare credincioșilor noștri din Cluj cuvîntul pastoral, cu care s'a îndreptat cătră ei, deodată cu mîna largă de ajutor întru restaurarea bisericei lor — înalt Preasfințitul Metropolit *Dr. Victor Mihalyi de Apșa*, capul provinciei metropolitane române unită cu Roma. Eată de ce am ținut să împodobim numărul din urmă al foii noastre cu acest cuvînt pastoral, care dovedește deosebita îngrijire părințească a bunului Arhieru.

Asemenea mare mîngăiere și multă îmbărbătare va produce — suntem siguri — tuturor Românilor credincioși cuvîntul pastoral pe care l'a adresat de curând P. Sfinția Sa Episcopul român unit al Lugojului, Dr. Vasile Hossu.

Aflăm cu bucurie din acest cuvînt, că decretul conciliului provincial al III. care s'a fost ținut la Blaj, în Septembrie 1900, nu numai s'au aprobat și publicat, ci în dieceza Lugojului s'au și trimis *tipărite fiecărei parochii*. Preasfințitul Episcop al Lugojului folosește acest important fapt pentru a îndrepta cuvîntul seu părințesc cătră clerul și poporul credincios din eparchia de Dumnezeu păzită a Lugojului, și face cu acest prilej o foarte frumoasă și din multe puncte de vedere remarcabilă tâlcuire a decretelor, cari întră acum în valoare de drept. În acest chip prăznuiește Preasfinția Sa, cu multă vrednicie și potrivire a treia aniversare a instatării sale în măritul scaun episcopesc al Lugojului.

Nu ne putem reține de a nu da aci măcar părțile cele mai de căpetenie ale acestui archieresc și românesc cuvînt, care vrednic este ca să fie cunoscut întreg de toți Români credincioși ai bisericei noastre unite cu Roma.

* * *

Eată deci unele părți din pastorala nr. 2458—1906 adresată de Episcopul Lugojului cătră clerul și poporul său credincios.

Tâlcuirea Decretelor.

Venerat Cler! Doriți și prea iubiți în Christos Fii!

Prilegiul sărbătoresc, ce mi-l dă publicarea acestor Decrete Sinodale de a vă vorbi vouă, nu-l pot lăsa nefolosit, să nu însoțesc adevărate Decrete de unele îndrumări, tâlcuri, observări și dorințe, ca astfel cetindu-le și studiindu-le, să pătrundeți mai bine rostul lor și intențiunea ce a călăuzit părinții Sinodali, la aducerea acestor hotărîri.

1. Titlul I. al Decretelor este închinat întreg comemorării sărbătorești a evenimentului aceluia mare, întâmplat înainte cu două sute de ani, când părinții noștri la 5 Septembrie 1700 au încheiat sfânta Unire religioasă cu Biserica Apostolică a Romei celei vechi. Juvenitu-s'a și sfânt și evlavios a fost gândul Părinților Sinodali, ca inaugurarea lucrărilor Sinodale s'o înceapă cu sărbătorirea, pomenirea și eternizarea aceluia fericit eveniment, care a fost începutul unei Legi noave, a noului Testament pentru poporul românesc, deopotrivă în privință religioasă cât și culturală. Manifestul sfintei Uniri, pecetluit în Bălgradul Ardealului, pentru poporul românesc a fost Tablele Legii aduse de Moise poporului evreesc de pe muntele Sinai. Unirea bisericească încheiată cu mama Biserica romană marchează în istoria neamului nostru tocmai așa o graniță, ca și Crucea de pe Golgota. Unirea a fost în-

Biserica lui Bob în Cluj.

(Privită din curtea parochială înainte de a se crepa)

ceputul renașterii neamului românesc, precum jertfa adusă pe Golgota de Cuvîntul cel împreună cu Tatăl, începutul renașterii a fost pentru întreg neamul omenesc.

Adevărul acesta azi nu-l mai trage la îndoială nici un fiu luminat al neamului. Aceea ce putem deplânge ieste numai, că n'au rămas Români tot-deuna plecați la stîlul maicii lor iubitoare, a Romei creștine, sub blînda și înțeleapta oblăduire a Patriarhilor Apusului, Pontificii Romei vechi. Putem zice și noi cu d-l D. Onciu: »Prin Bulgari și odată cu dânșii noi am fost despărțiți de biserica romană, dela dânșii am primit limba slavonă în biserică și stat, care do-

FOIȚA RĂVAȘULUI

Credință.

Din largul de zări se revarsă prelung
Strigarea trudită-a vieții;
Dureri și năcazuri în urmă s'ajung,
Dispare credința din suflete tari:
Se năruie 'n casă păreții.

Cu fețe viclene, cu ochi sângerați
Te 'ntimpină oamenii lumii,
În suflete-i ghiață și 'n piept de bărbați,
Nu-i focul cel sfânt și iubirea de neam,
Ci legi sfărâmate. Nebunii!

Departă de ceata vitejilor mici,
De pleava scăzutelor vremuri,
Te sbați tu, țărane, urmaș de voinici;
Dar gândul te duce în vremuri străvechi
Și plin de fiori te cutremuri.

Cu trupu 'n sudoare, cu focul în pept,
Te sbați pentru pâne și sare;
Dar legea străbună și sufletu-ți drept,
Re'nvie puterea truditului trup,
Și-ți dă în viață alinare.

Veghiata-i de mult dujmănitele zări,
Prin vremuri cuprinse de ciază;
Și azi, când străbatem întoarse cărări,
În tine-i credința slăbitului neam,
În tine-i puterea de viață.

Datin.

DURERI RĂSCOLITE.

În biserică în o liniște sfântă, înălțătoare
plutește cântarea de laudă cătră Atotputernicul...
Versul feciorelnic, mîngăios izvorește lin din pep-
turile tinere a domnișorilor sosiți acasă dela oraș,
din școli, de marea sărbătoare... Inimile creștin-
nilor se umplu de desfătare...

Lelea Uliană, în tinda muerilor, în frunte,
scrisă pe spatele scaunului, ține în mîna stîngă
un firicel de nintă veștețit, iar cu dreapta zvîntă
în cărpa albastră cu pui negri, lacrimile ce iz-
voresc înbelșugate din ochii înroșiți. Cuprinde
cu vederea pe cei doi domnișori curăței... li pri-
vește și nu se mai satură. Un oftat adînc, du-
reros zbcuiește...

— Iată, par'că, vede pe Machidon al ei,
domnișor și el cu învățătură multă, cândva. Uite-l
zugrăvit, în zborul unei clipe, la dreapta lui
moș Ion diacu, înalt, cu trupul osos, prins în
haine nemțești, — așa cum era el — cu păru
lung dinainte, netezit frumos spre dreapta, cu
ochii negri, adânci, gura de fată mare, sub o u-
șoară dungă negrie...

Și i-se răscolește lelii Uliana întreg sufletul.
Amintirea »dascălului mamei« — după cum îi

zicea încă de pe când începea să cînte câte-un
»Doamne 'ndură-te spre noi« pe lângă ceialtați
cîntăreți — îi copleșește toată firea. Abia-și mai
poate stăpâni durerea, cărpa a făcut-o toată zoale.
Lacrimile se rostogolesc într'una, opărindu-i u-
merii obrazului. Muerile din jur o privesc cu
jale, ba unele mai slabe la fire, frămîntă și ele
cârpele umezite.

Nenea Radu, fătul — soțu lelii Uliană — se
învârte năuc pe lângă cădelniță și oneori ră-
mîne cu ea în mîna mult... mult, cu ochii când
la lelea Uliană când la cîntăreții din strană. Se
pleacă oneori, asupra cădelniței să învieze jarul
potolit, face înapoi pletele cănepii și scapă mîna
de doboară un picur de lacrimă, furișat fără veste
de sub pleoape. Il doare inima de să se prăpă-
dească dar tot se stăpânește. Las'că inima de
mamă a lelii Uliană, o sfârșește de tot bobotaia
durerii.

...Priceazna își destramă melodia; răsună
tot mai înălțat, tot mai dulce...

Indurerata mamă nu se mai poate stăpâni;
zbcuiește în hohot, de să-ți sfășie inima. Trece
apoi prin mulțimea muerilor cu ochii înlăcrimați,
de atîta jale, afară în spre ușă și istovită de
puteri cade grămadă pe mormântul crescut cu
iarbă, a »dascălului mamei«, lângă colțul bisericii
aproape de stradă...

Iar în biserică Nenea Radu, scapă cădelnița
din mîna ca să puie stavilă șiroiului de lacrimi
opăritoare, ce-i brăzdează umerii obrazului...

A. Melin.

mină apoi viața noastră intelectuală până în secolul XVII. Așa ne-a fost fatalul destin al istoriei.¹⁾ Ori cu George Șincai: »Barem de nu s'ar fi întâmplat aceasta (subtragerea românilor de sub iurisdicțiunea Patriarhului din Roma), că românii mai fericiți ar fi fost de s'ar fi supus Patriarhiei din Roma, pe cum s'au fericit alte neamuri, care înșiși le vedem.«²⁾

Cuvine-se așadar, lubiților în Christos fii, ca și voi să vă uniți cu părinții sinodali și pururea cu laudă, cu recunoștință și cu dreaptă mândrie să pomeniți evenimentul mare dela anul 1700 și să socotiți a fi cel mai însemnat titlu de laudă și glorie pentru voi, că sunteți Români, uniți, pe cari de Cetatea Eternă, Roma, vă leagă cu nedeslegate *legături unitatea credinței și a sângelui*. Aripile vulturului legiunilor sunt stropite de sângele martirilor, iar sămânța de biruință este Crucea sfântă a lui Christos.

Autonomia bisericeii.

2. Simțământul de grație și de admirație față de părinții noștri, cari la anul 1700 au înnoit legăturile credinței, dragostei și supunerii canonice cu scaunul fericitului Apostol Petru, va crește și mai mult într'ale voastre inimi, dacă veți trece la cetirea celor decretate în al doilea titlu din Decretele Sinodului Provincial III. Într'acest titlu se normează constituțiunea bisericeii noastre și se circumscrie *autonomia* ei în cuvinte atât de limpezi, cât nici la o îndoială nu mai rămâne loc. »Asupra Provinciei metropolitane de Alba-Iulia și Făgăraș, afară de sfântul Scaun Apostolic al Romei... căruia aceea ieste imediat supusă, nu se poate recunoaște altă auctoritate ecclesiastică mai înaltă, decât Sinodul său provincial.«³⁾ Și mai la vale se decretează: »Cu excepțiunea Scaunului Apostolic și a Legăților lui, nici o altă auctoritate bisericească, afară de cea a provinciei noastre bisericești, nu ieste îndreptățită a deprinde vre-o putere, iurisdicțiune ori ingerință asupra așezămintelor provinciei noastre metropolitane.«⁴⁾

Dacă cele decretate în acest al treilea Sinod Provincial cu privire la drepturile, privilegiile și întregitatea bisericeii noastre românești unite, le vom asemăna și întregi cu cele decretate anterior în Sinoadele Provinciale I. din anul 1872 și II. din 1882, atunci vom ajunge la acea convingere, că biserica noastră particulară e întemeiată întru toate pe așezămintele apostolice și pe decretatele Sinoadelor ecumenice; — mai mult, că dintre toate bisericile, ce se numesc răsăritene, biserica noastră românească unită întrunește în sine în măsura cea mai desăvârșită adevăratele instituțiuni ale bisericeii răsăritene, care nu cunoaște altă constituțiune, decât organizarea după provincii bisericești. Astfel nu a fost numai un act de prevenire, ci deplinul adevăr p'a rostit la anul 1886 Cardinalul Simeoni, — de fericită pomenire, — cătră repausatul mare metropolit Ioan Vancea: »Ecclesia vestra praecellit inter omnes rituum orientalium Ecclesias«; ceea ce pe românește însemnă: »Biserica Voastră întrece pe toate bisericile de rit oriental«.

Să cunoașteți din toate aceste, lubiți fii în Christos, înțelepciunea Părinților noștri dela anul 1700, cari s'au întors la sinul *mamei*, la Biserica Romei, bine știind că Sfântul Scaun Apostolic nu cere dela noi alta, decât să păzim *unitatea credinței, dragostea împărtășirii și supunerea canonică față de următorii Sfântului Apostol Petru*, căruia Domnul Christos a incredințat pașterea mielușeilor și a oilor, a credincioșilor, preoților și episcopilor, îndemnându-l să întărească pe frații săi.⁵⁾

Astfel decretatele celor trei Sinoade Provinciale au făcut din biserica noastră o *cetățuie puternică și bine îngrădită*, un *liman de adăpostire a limbei și legii*, un port de scăpare, la care pot să ajungă valurile furtunoase ale mării agi-

tate de vifor, dar nu pot s'o surpe, pentru că cetățuia noastră se razimă de stânca Vaticanului, unde domnește Petru, căruia Domnul a făgăduit, că porțile iadului nu-l vor birui¹⁾.

În titlul acesta al doilea din decretatele Sinodului Provincial III s'au îngrijit Părinții Sinodali nu numai de întărirea bisericeii noastre față de atacurile ce ar putea s'o ajungă din afară, ci și de îngrijit și de întărituri interioare, cari să unească într'un singur trup viețuitor pe toți membrii bisericeii, dela cap până la cel din urmă mădular. Lucru foarte înțelept; că dacă se cere în ori ce societate omenească unirea factorilor, cari compun societatea, apoi o asemenea unire, spirit de solidaritate, de ordine, disciplină și supunere să poftesc mai vârtos în biserică, unde ținta e D-zeu și unde însuși Dumnezeu a hotărât rolul fiește cărui membru, sancționând și pedeapsa pentru cei neascultători: »De nu va asculta nici de bisericeii (de forurile statorite în biserică), să-ți fie ție ca un păgân și vameș«.

S'au îngrijit deci Părinții Sinodali de hotăriri potrivite, cari să asigure conlucrarea armonică a membrilor ierarhiei, a episcopilor cu mitropolitul, dând expresiune dorinței vii, »ca toate chestiunile grave, cari ating întreaga Provincie ecclesiastică, cum sunt: congrua clerului, limba liturgică, autonomia... să se pertracteze de toți episcopii în conferențe, ori în Sinoade provinciale, și nimic momentos și de interes comun pentru Provincie să nu facă, fără de știrea și conlucrarea metropolitului, dar nici metropolitul fără de știrea și conlucrarea episcopilor«¹⁾.

Limba și caracterul bisericeii.

3. Al treilea titlu din decretate tractează despre cultul dumnezeiesc, și anume despre sfânta liturgie, despre biserică și despre cimitere.

Nici că s'ar fi putut altfel. Acei Părinți cari s'au adunat pentru comemorarea actului sfinteii uniri și cari au întărit cu noue decretate caracterul răsăritean provincial al bisericeii noastre pe temelii așezămintelor apostolice și ale Sinoadelor ecumenice, nu puteau să-și privească lucrarea lor de terminată fără a readuce și cultul public estern al bisericeii la aceleși așezăminte curate și nefalsificate ale bisericeii apostolice din Răsărit.

De acea adus'au mai întâi foarte însemnate hotăriri și prescrieri pentru deamna celebrare a sfinteii liturgii, în care sub forma pâinei și a vinului se aduce Părintelui ceresc aceeași jertfă, care s'a adus pe Golgota, anume Domnul nostru Isus Christos.

Centrul fiește cărui cult e jertfa, deoarece jertfirea ieste cel mai întocmit act spre a mărturisi cu semne văzute atârănarea noastră dela Dumnezeu și domnia lui D-zeu peste toate. Fără jertfă nu ar fi lipsă de preoți, fără jertfă nu este biserică.

S'a convenit dar a-se face îngrijire, ca sfânta jertfă liturgică să se aducă lui Dumnezeu așa precum se cuvine sfințeniei sale nețarmurite, pentru faptul, că acela care jertfește și care se jertfește unul ieste: însuși Domnul nostru Isus Christos. Și dacă toate cele sfinte cu sfințenie sunt a-se lucra, atunci mai vârtos cu sfințenie și încă cea mai mare sântenie ieste a-se face totul în jurul acestei mari și dătătoare de viață jertfă.

A insista pe rînd asupra singuraticelor dispozițiuni din decretate nu aflu de lipsă; ele sunt foarte lămurite și nu au lipsă de tâlc deosăbit.

Mă voi restringe la următoarele observări:

Nici o învoire în cele ce privesc modul de a celebra sfânta liturgie, vor avea voie a introduce frații preoti.

Limba liturgică a bisericeii noastre ieste cea română; altă limbă liturgică nu vor putea folosi preoții noștri nici nu vor întrebuița alte cărți liturgice, decât cele edate cu auctorisarea Sfântului Scaun Apostolic și cu aprobarea Ordinariatului Metropolitan. Rubricile din aceste edițiuni se vor observa întocmai și nici adăugeri nici o-

miteri vor fi permise. Ori-ce abatere într'un lucru așa de însemnat va trage cu sine urmările prevăzute în sfintele Canoane.

Fiind jertfa liturgică lucrul cel mai sfânt, se cuvine ca toate câte au atingere cu această sfântă jertfă să fie curate și sfinte.

Înainte de toate să fie sfânt însuși preotul liturgisitor, anume să fie curățit de ori-ce păcat, aducându-și aminte de cuvintele înfricoșate ale sfântului Apostol Pavel: »Cel ce mănâncă trupul Domnului și bea sângele Lui cu nevrednicie, judecată lui își mănâncă și bea«¹⁾... E adevărat că sfânta liturgie își produce din partea sa efectele sale independent de vrednicia preotului, însă e limpede că altcum privește Tatăl Ceresc la jertfa ce i-o aduce Avel, decât la jertfa ce i-o aduce Cain. Și preotul, care se apropie de sfânta jertfă liturgică pătat fiind cu păcate grele, ieste întocmai Cain. Ispitiți-vă dar, fii întru Christos preaiubiți, ispitiți rărunchii și mărunțiile sufletelor voastre, curățiți-vă de ori-ce întinăciune a păcatului, ca nevinovați să puteți sta pururea înaintea înfricoșatului jertfelnic al Domnului.

Curate ca neaua trebuie să fie și toate cele ce se țin de serviciul liturgic, anume: altarul, ornatele sacre, potirul, discul, buretele de curățit discul, pânzele pentru potir, antimisul. Să nu se pună pe altar decât ceea ce să cere la celebrarea sfinteii liturgii. Toate să arete îndată privitorului, că ne aflăm în sfânta sfințelor, pe muntele cel sânt al Golgotei, unde Fiul lui Dumnezeu se jertfește neincetat pentru a noastră mântuire.

Altă observare am privitor la obligământul purtătorilor de oficii parohiale, de a celebra sfânta liturgie pentru credincioșii concrezuți grijei lor spirituale. »Purtătorii Oficiilor parohiale sunt datori a celebra pentru credincioșii lor în persoană și în parohie, și numai în caz de pedecă adevărată și gravă pot să fie supliniți prin alt preot. Zilele în cari sunt datori purtătorii oficiilor parohiale a celebra sfânta liturgie pentru credincioșii lor, sunt toate Duminecile și toate sărbătorile de peste an. A aplica liturgiile în acele zile pentru alții nu ieste iertat, nici stipendiu misal nu se poate lua după liturgiile acele«²⁾.

Curățenia bisericilor.

Capul II din acest Titlu III prescrie forma bisericilor întru toate amăsurat prescrierilor tipicale din *biserica răsăriteană*, mobilarea din lăuntru până la amănunte, forma iconostasului, pictura pereților și a cerimei, cu un cuvânt are de scop a restaura și în manifestația din afară vechile forme și tradiții apostolicești nefalsificate.

La acest loc cu deosebire vom a atrage atențiunea preoților noștri asupra următoarelor:

Să poarte cea mai mare grije, ca bisericile atât din afară, cât și în lăuntru să fie strălucitoare de curățenie. Întru vizitarea celor 84 parohii din dieceză, la cari am ajuns până acum, cu bucurie sufletească am aflat biserică, în cari ordinea și curățenia ce domniau, te îndemnau la evlavioasă rugăciune. Am aflat însă și biserică de acele, în cari tocmai contrare simțăminte se nășteau. Cunosc bine lipsele și sărăcia noastră, dar sărăcia și necurățenia și neorânduiala nu sunt același lucru. Fie o biserică ori cât de modestă, ordinea și curățenia o fac prețioasă și scumpă. Podoabele din afară, obiecte de mult preț, arată bunăstare materială, însă curățenia și ordinea arată bogăția sufletelor, dragostea cătră casa Domnului, care este loc de rugăciune și poarta raiului.

În scopul de a ține bisericile în bună rânduială recomandăm și noi cu Sinodul înființarea de reuniuni femeiești parohiale. Formulare de statute se află la Oficiul nostru diecezan.

Alt lucru pe care îl recomandăm spre deosebită luare aminte ieste, ca pe sfânta masă, pe prestol, asemenea pe masa de proscodie să se pună două acoperitoare sau fețe de pânză albă, una mai groasă, alta mai fină. Sfântul altar poate fi împodobit jur împrejur cu lucruri de mână, cu materii colorate, broderii și altele, dar

¹⁾ Studiul: Papa Formosus în tradiția noastră istorică.

²⁾ Cronica a. 869.

³⁾ Titl. II, Cap I, §. 1.

⁴⁾ Titl. II, Cap I, §. 3.

⁵⁾ Luca XXII, 32.

¹⁾ Mat. XVI, 18.

²⁾ Titl. II, Cap II, §. 7.

¹⁾ Corint. I. 27.

²⁾ Titl. III, Cap I, 12.

pe fața meselor să pot aplica numai coperitoare de pânză albă, cari totdeauna să fie strălucitoare de curățenie.

Cu ocaziunea celebrării sfintei liturgii să ardă pe altar cel puțin două lumini de ceară.

În urmă, după ce în s. Chivot se păstrează s. cuminecătura pentru morboși, adevărat prețiosul Trup și scump Sângele Mântuitorului, la iconostas deasupra ușilor împărătești va fi a se așeza o candilă cu oleu, care să fie totdeauna arzând spre închipuirea văpaiei de dragoste, ce pururea ziua și noaptea trebuie să mistuiască inimile noastre către mântuitorul Christos.

Cimiteriile.

Cap III din Titlu III al Decretelor prescrie unele îndrumări salutare privitor la cimiteriile, unde zac întru așteptarea învierii de obște, osămintele înaintașilor noștri.

Biserica dintru început a fost cu cea mai mare venerațiune către locurile acele, unde se îngropau trupurile credincioșilor repausați. Cele dintâi cimiterii au fost catacombele. Cine a avut fericirea să viziteze o catacombă, acela singur va putea istorisi emoțiunile sfinte ce l-au cuprins la vederea pietății, cu cari primii creștini venerau locul de odihnă a repausaților părinți și frați ai lor.

Până și popoarele păgâne venerază locul unde se află așezate trupurile înaintașilor. Turcii ori-ce conturbare, vătămare sau murdărire a locului de îngropare o țin de crima cea mai mare.

S'a convenit așa dară, ca și Sinodul al III. provincial să reimprospeteze cele statorite îndată în primul Sinod provincial, privitor la cimiterii, ca acele cu adevărat să fie loc vrednic de odihnă a părinților și fraților noștri în Domnul adormiți.

În adevăr dacă privim la cele mai multe cimiterii, o adâncă întristare trebuie să copleșească inimile noastre. Cele mai multe sunt lipsite de ori ce îngrăditură, nu vezi plantat un arbor, o floare nu e sădită pentru a împodobi mormintele, cari cuprind în recele lor sin pe aceia, pe cari atât de mult i-am iubit și cari pe noi ni-au iubit. Nu e rar cazul, că în cimiterii se vede păscând turma rimătorilor ori alte dobitoace.

Iubiți Fii! O astfel de stare rușinoasă nesmintit are să înceteze. Cu drept cuvânt zice Sinodul, că neîngrijirea cimiteriilor arată și vâdește degenerarea sentimentelor. Noi adaugem, că arată lipsa credinței în învierea de obște. Că dacă viuă ar fi în sufletele noastre credința, că toți cei ce sunt în morminte, la sunetul trimbiței se vor scula, neglijarea cimiteriilor nu ar fi cu putință.

Lăsăm dar tuturor purtătorilor de oficii parochiale și senatelor bisericesti, să-și deie toată silința, să desfășure tot zelul pentru a face, ca după edificiul sfânt al bisericii îndată în al doilea loc să fie îngrijit, împodobit și întocmit cimiteriul. Și în scopul acesta cu mult succes se va putea cere ajutorul reuniunilor femeiești parochiale pentru înfrumusețarea bisericelor.

Edarea sfintei scripturi.

Titlul al patrulea din decretale Sinodale cuprinde hotărîrea importantă despre edarea cu tâlc a sfintei scripturi.

Lucrarea contemplată e peste măsură de lipsă, deoarece o asemenea edițiune la noi lipsește cu desăvârșire și clerul nostru e împiedicat a soarbe din izvorul cristalin al înțelepciunii d-zeești. Dar e și grandioasă această lucrare și dacă, ajutorând Domnul, va fi cu bun succes terminată, ea va forma cea mai frumoasă pomenire a ducentenariului Sfintei Uniri, precum și o neperitoare glorie a părinților Sinodului al treilea provincial, cari au hotărît săvârșirea acestei lucrări.

* * *

Iubiți Fii întru Christos! Am tâlcuit vouă pe scurt decretale Sinodului III. al provinciei noastre bisericesti de Alba-Iulia și Făgăraș. Am arătat, că acela formează o cetățiuie nouă de apărare a autonomiei noastre bisericesti și un nou îndrep-

tar pe calea restaurării așezămintelor noastre bisericesti pe temeliile nefalsificate ale constituțiunii apostolice a bisericii Răsăritului.

Fie ca toate cele intenționate de Părinții Sinodali să aibă succesul dorit, ca astfel biserica noastră să poată fi pururea liman neînvișorât de mântuire pentru toți fiii săi, și încă întru nenumărate veacuri să vestească mărirea acelor Părinți, cari la anul 1700 au descoperit și reaşternut calea spre adevăratul destin al neamului nostru.

Și ca toate așa să se întâmple, drept arvună a darurilor cerești cu toată dragostea de părinte vă împărtășim tuturor binecuvântarea noastră arhierască.

Dat în Lugoj din curțile Reședinței noastre episcopesti la anul Domnului 1906, în ziua de 14/27 Septembrie, Sărbătoarea Înălțării cinstitiei și de viață făcătoarei Cruci, a treia aniversare dela întronizarea Noastră în Scaunul episcopesc al lugojului.

Episcop Vasile.

Casa parochială din Cluj.

Locul pe care l'a fost ales Episcopul Bob pentru biserica din Cluj era curtea cu casă a unui cive Clujan, al cărui nume ne este necunoscut. Casele acestei curți priviau strada cărbunelui (Szén-u. azi Jókai-u.) ear curtea căuta spre str. »Kismester-u«. În fundul curții de către strada aceasta liniștită s'a ridicat biserica. Casele erau și atunci vechi, foarte vechi. După stilul în care sunt zidite trebuie să fie de vr'o 2—300 ani, în tot cazul sunt dintre cele mai vechi case din strada în care se află.

Episcopul Bob a cumpărat aceste case anume pentru sine, ca să aibă cuartir, când petrecea la Cluj în afaceri, la dietă, și alte treburi. Faptul acesta se vede apriat din corespondența ce avu cu Orosz. În mai multe locuri Orosz amintește de locuința episcopului, de chiliile lui, de mobila din ele.

Tot în acea casă, dar în chiliile de către curte, avea să locuiască și preotul Clujului, și astfel casa parochială era lângă biserică și lângă reședința episcopescă din Cluj alui Bob; în aceeași curte, sub același acoperiș. Curtea aceasta era însă, ca și azi, foarte îngustă. Lipsiau superedificatele economice și nici nu era loc pentru ele. Fără de acestea însă și fără puținică economie de gospodar cu greu putea să trăiască un preot românesc în Cluj. De acea în cei dintâi ani Episcopul Bob se gândia să mai cumpere o măierie, unde să poată preotul cultiva ceva legumă și să țină o mică gospodărie de casă. Orosz, ingerul bun în chip de om al parochiei începătoare, necontentit îndemna pe Episcopul, sfătuia și propunea în acest înțeles, — cum vedem din scrisorile lui. Se gândiau în cei dintâi ani să mai cumpere o curte lângă cea a bisericii, ca să o lărgească pe asta, să-și facă acolo grajd, șură, și celelalte clădiri de lipsă unei case episcopesti și preotești. Amândouă casele vecine, mai ales cea care e în colț, a fost luată la târguială; păcat însă, că târgul nu s'a încheiat nici odată. Casa aceasta de multe ori a mai fost luată de atunci la ochi pentru a fi cumpărată pe seama bisericii; ea ar fi întregit minunat curtea parochială, și în vederea unei școale; totdeauna însă s'a găsit cineva să bage o vină, — fără temei — și toți ceialalți au fost destul de lăsalnici — nenorocirea Românului ori unde — ca să lase lucrul început baltă. Azi nici cu de 2 ori înzecitul preț nu se mai poate cumpăra casa aceea. Ea este pentru parochie pierdută pentru totdeauna. — Ne-a rămas în schimb dela iubiții antecesori: străbuna

lăsalnicie, care ar trebui odată să se părăsească, dacă vrem să înaintăm și să desăvârșim gândul cuminte al episcopului nostru Bob.

* * *

Eată acum acele părți din scrisorile pomenite, Orosz—Bob, cari privesc casa parochială și planurile pentru ea.

»Casele le-am văruit frumos de nou, le-am spălat și acum casele Ilustrității Voastre le-au și murdărit preoții cei mulți, când a adunat (protopopul Mehesi din Cluj-Mănăstur) *sobor* (»midön szobort gyűjtett) mulți dieci, neamuri de ale sale și le-a incuartirat acolo. Eu nu pot zice nimic, că răspunde aspru; poate are voie dela Măria Ta să sălășluiască acolo pe dieci?« (scrie Orosz în 16 Iulie 1802).

Necontentit cu gândul la starea preotului, se vede, că Orosz sfătuia să cumpere Episcopul o grădină.

Eată ce zice în aceeași scrisoare:

»Într'un loc foarte bun este o grădină bună, asta o credeam potrivită, dar o vindură. Are și senatorul Andrăsi o grădinuță, între zidurile cetății, dar e micuță, — șanțul din afară s'ar putea umplea, și acela se ține de ea până în colțul bastionului de către Hajongart, dar ar trebui mult lucru. Drept, că oamenii sunt săraci și dacă nu se dă preotului un modru de trai, numai din *stolă* (după patrachir) nu poate trăi«.

Cât de mult stăruia Orosz pentru a cumpăra casa din colț, vecină cu cea bisericască, se vede din următoarea parte a unei scrisori din 5 Februarie 1803.

»Ca să pot aduce mai ușor pe vecina Hecuba (polecră?) să-și vindă (casa, cea din colț) în față cu casa Măriei Voastre e de vânzare, o casă bună, bine clădită, curtea micuță, bună de a clădi pe ea un grajd, altfel casele-s bune, cer 3000 fl. ren.; în vecinătatea d-lui Tökés (celalalt vecin al casei bis.) eară este alta, cer 1600 fl. ren., loc lung; acesteia i-ar trebui coperiș nou, și reparație; în capătul grădinei ar avea bun loc un grajd, amândouă le-am cercetat, sunt bune și m'am slobozit încâtva la târg; auzind despre aceasta Hecuba, a făcut de știre părintelui Vajda (al doilea preot în parochia Clujului; cel dintâi a fost Ioan Nemeș) că doară totuși ar vinde-o și ea; m'am dus acolo și numai m'am mirat, că cer 66000 fl. r. Ar prețui 4000 zloți ung.; dar *ex pretio affectionis* (de dragul vecinătății) s'ar putea da 4000 fl. ren. Drept că fără șură și grajd, casa aceasta nu plătește nimic; așa ceva îi trebuie cu timpul preotului, sau fetului. Acuma eu așa socotesc, că dacă ar voi Măria Ta să-mi scrie mie o carte anume, care eu cred că să cuprindă aceste cuvinte:

»...Dacă o dau cu 4000 fl. ung. bine, dacă nu, trebuie cumpărate amândouă celelalte case, pentru că cele două locuri anume vor fi mai de folos pentru scopul ce avem, și totuși nu-s așa scumpe; casa lui Gyepesi dacă o repariez și lângă cealaltă fac un grajd mai mic nu-mi costă 6000 fl., dar și fețele bisericii pot locul atunci deosebit. Afară de aceea în latură curții la capătul foisorului (târnașului) îi fac parochului un grajd și o șură mică, ca curtea să fie separată de curtea cea mică a bisericii; atunci dna vecină ție-și casa, cu timpul vom lua-o mai eftin, dacă nu eu succesorul, doar știm, că din ce în ce casele în Cluj se tot eftinesc și dacă se mută gubernium de acolo o putem lua cu jumătate prețul ce-l dau acum. Casa aceea mai de mult au cumpărat-o cu 100 de galbeni; eu țiu minte ori am auzit, pentru că am cerut-o mai nainte pentru *scopul cel sfânt* (de biserică) acum e târziu pentru acel scop, numai chiar atâta aș folosi, ca să nu se audă toată vorba dincolo; dar la oraș, omul se dedă și cu aceasta. Atâta știu de bună samă, că nime altul nu va da«.

»Asta aș voi să li-o arăt lor; în altă scrisoare îndurați-vă a-mi scrie până la 4000 fl. r. ori peste aceea până la cât mă împuterniciți?

»Indată lângă Tökés, zeu bine ar fi pentru doi feți (fet și cantor) așa cred, că cu 500 fl. s'ar putea bine repara. Aceasta și dna Tökés ar voi să o cumpere și un alt Procurator, cu 1500 fl. r. Gyepesi ar pofti însă mai mult...«.

Se vede, că a și scris Ep. Bob scrisoarea dorită, de spăriitoare a Hecubei din vecinătate, căci în scrisoarea sa din 8 Febr. 1803 scrie:

»Peste 4000 fl. ung. se poate promite încă cu 3—400 sute, mai mult nu e pentru ce, pentru că nici cât am promis nu plătește de bună samă; dar *pure propter aliqualem commoditatem* promit și atâta.

»Ce privește celelalte case le lăsăm pe mai încolo, mai bine va fi a cumpăra cu timpul o măierişte bună, unde preotul să poată avea și grajd și grădină de legumi, despre ce în vara viitoare, de ne ajută D-zeu, putem vorbi mai amănunțit...«.

Ear în 13 Febr. 1803 Orosz răspunde:

»Am trimis scrisoarea prin părintele Vajda la dna Buș (asta-i Hecuba) cum aud nu se arată aplicați, dar nădăjuim dela timp; eu am nădejde, că se vor resgândi și de bună samă eu voi încerca, *pro forma*, cu cele două case făgăduind mai puțin, până ce dna Bus ne va îmbia, numai de ar putea veni încoace ginerele ei... (Bagsama acela a poreclit-o »Hecuba...«) ...dar de voi vedea, că vor să se târgue mă voiu dimitte până la 4000 fl. r. mai departe pe bună cale nu mă voiu duce, pentru că dacă vei vedea-o și Măria Ta, de bună samă nu vă va plăcea, că toată vorba se aude de acolo aici și de dincoace acolo, ba se și poate vedea. Apoi și pentru scurgerea apei (din curte) ar fi de lipsă, fără grajd și șură casa e șută (istáló és szin nélkül a ház suta)«.

Se vede însă, că nu s'a plecat la târg cerbicoasa Hecubă. Ep. Bob scrie lui Orosz în 23 Febr. 1803:

»Dna vecină Buș nu vrea să-și vîndă casa, de aceea cere așa mult; mai bine trebuie lăsată în pace, până trăește; după aceea vom vedea la ce vom ajunge de se va face de vîndut«.

Intr'aceea Ep. Bob a fost numit consiliar de stat. Orosz începe a-l titula Escelenție. În 23 Martie 1803 scrie:

»...Escelenția Voastră făgăduiți, ca pe după Paști veți veni aici; doriți a petrece aici; acum însă unui *Status Consiliaris* i-se șede un servitor cu eliberi (livrea) frumoasă, cel puțin în oraș, dar apoi și nește mobile mai frumoase în case. Vestesc Escelenției Voastre, că am și cumpărat mobilele de care am scris, se vor putea impune și succesoriului (Bob a mai trăit 27 ani) *pro fundo instructo*, fie aici, fie acolo...«.

Din aceste mobile, se pare, sunt acele vechituri, fond instruct protopopesc, cari mai sunt, foarte slabe. Intre ele însă 2 oglinzi frumoase, una de preț artistic. Cu mobilele acestea Ep. Bob se vede, că n'a fost prea mulțămît; nu atât cu ele, cât mai mult cu faptul, că le-a cumpărat. De aceea Orosz în scrisoarea din 23 Aprilie 1803 se esplică:

»Mobilele acelea de care v'am fost sris dec mult, dar și deunăzi, sau eu n'am înțeles bine sau, acel domn concipist Bruszik n'a spus bine, sunt frumoase. Sunt din lemn de Mahon (Mahagon), eu am înțeles 200 florini, dar acum vorbesc de 130 galbeni, aceasta e mult. Dar s'ar putea ceva comanda, dacă poștește Escelenția Ta, eu mă voi strădui să fac ceva eftin și frumușele cam 2 *almarii*, o *thecă*, în casele Escelenției Tale, vre-o 3—4 măsuțe mici, pentru că sunt goale, pustii casele, dacă punem cele 12 scaune, în celelalte nu mai rămâne nimic; dar și în culină ar trebui multe de toate, asemenea în cămară, stelaje, cuiere.

»Doară nu-mi veți lua în nume de rău Escelenția Voastră, că am făcut și pe sama preotului un *almarium*, cu pulpit pe el, și o tecă;

rămân de fund instruct și n'ar strica de ar avea și scaunele lui deosebite... Am nădejde, că pe Rusalele românești pictorul va fi gata cu toate (în biserică) și pe atunci ar putea veni Escelenția Voastră...«.

Mobilele acestea ale preotului, Episcopul nu le-a trecut ușor cu vederea. În 27 April le amintește ca o imputare pentru preot; dar aceasta ne-a dat ocazia de a vedea amestecându-se în aceasta corespondență purtată ungurește, și două vorbe românești, scrise cu ortografie proprie. Scrie anume Episcopul:

»Socoteala am cetit'o și sumat'o; multe ar fi putut rămânea din ea, dar dacă sunt scrise le plătesc; Vă rog însă de un lucru, că mai mult să nu se întâmple, că nu se mai isbândește. Domnul meu Vajda scrie numai, că n'are cu ce trăi, totuși lasă să-i facă la pulpite și la tece; *Kaszé Imbrekate și nui tse minka...*«.

Il scuză înse pe părintele Vajda însuși Orosz în scrisoarea din 29 Aprilie:

»Pulpitele și Teca eu le-am fost comandat încă pe vremea lui Nemes, (antecesorul lui Vajda) pentru că după măiestri aștia omul trebuie să aștepte mult... Acelea vor rămânea totdeauna la casă, cel puțin nu mai trebuie preotul să-și facă sau să-și aducă și apoi când merge altundeva să le ducă ori să le vîndă...«.

Cât era de modest, cruțător și ne-iubitor de strălucirea lucului în casă episcopul Bob, se vede și din treaba acestor mobile și a celor din casele sale. În scrisoarea din 4 Iulie 1803 nu uită să observe lui Orosz:

»In case acum nu trebuie făcut *almarii* de acele nici alte *instrucție*, afară de scaune țărănești; dar să fie tari...«.

E frumoasă însă și îngrijirea lui Orosz, care pentru demnitatea socială a episcopului insistă în scrisoarea din 27 Iulie:

»Dați-mi voie Escelenția Voastră, ca numai în *chilia* Voastră (salon) să câștig o canapea, scaune, măsuțe, ceva mai frumoase, un *almarium*, să nu zică pizmașii: nu-i dedat ori nu se pricepe la de acelea...«.

Ba și mai serios insistă Orosz, făcând provocare la deosebirea vieții de oraș și considerația proprie ce trebuie să și-o deie un episcop. În sfârșit se vede că s'a învoit și Episcopul să facă acel modest luc datorit vazei sale.

În cursul anului 1803 și 4 earăși se încep pertractările pentru cumpărarea unei *măierîști*, sau a casei vecine. În mai multe scrisori se pomenește acest lucru, din care se vede sîrguința deosebită alui Orosz, de a inzebra parochia cât mai bine. Vom mai cita câteva pasaje privitoare la acest lucru.

»Am făgăduit 4000 fl. pentru măierişte dar respuns n'am primit... încet, încet poate vor tirgul... (Orosz 2 Iuliu 1803.)

»Pentru măierişte va fi destul 4000 fl. mai mult nu trebuie promis; poate o sută s'ar mai putea adauge... (Bob 4 Iulie 1803.)

»Măieriştea D-nei Bürer și cu 4000 fl. e scumpă, totuși i-am promis atâta; dacă îi dă altul mai mult, vadă... (Bob 2 Iulie 1803.)

Dna Bürer nu dă cu atâta grădina, după cum aud Esc. Sa D-na lui Dániel István a promis 4500 fl. ren. Copia contractului despre grădina contesei Petki o alătur aci, dacă ați putea câștiga ieftin și pe cealaltă, cred că iar fi mai bine; dar să mai treacă nițel, că multe vești umblă și se aud. (Orosz, 27 Iulie 1803.)

»Măieriştea contesei Petki e cu case rele, totuși cere sumă mare, a mai zidi, ales în Cluj, văd, că e foarte costisitor, și în câțva m'am și săturat... (Bob 27 Iul. 1803.)

»Grădina contesei Petki intradevăr nu e scumpă; cu 1000 florini Escelenția Voastră ați putea zidi încă 2 chilii la stradă, și un grajd pe fundamentul gata deja; apoi mai folositoare e grădina de câtră apă...«.

»...Zic și alții, că Esc. Voastră ați făgăduit mult D-nei Bürer pentru măierişte; să o mai lăsăm; când îți veni și îți petrece aici puteți vedea mai multe, vor și recomanda mai multe; a lua una lângă apă tot e mai bine.

(Orosz 27 VII/1803.)

»D-na Buș (Hekuba) a ajuns de de abia mai are 2—3 zile; casa de bună seamă copii ei o vor vinde. — După măieriştea cont. Petki umblă mult baronul Josika János. Cineva mi-a îmbiat în »valea dintăiu« un fânaț de 11 căpițe pentru 700 fl. și cu un pământ de 100 ferdele cu 50 fl.; acestea îmi iau voie a vi-le arăta, de socotit, nu cumva scumpul să piardă mai mult...«.

(Orosz 26 Maiu 1804.)

* * *

De încheiere mai scot la iveală o însemnare privitoare la casele parochiale, pentru că aceasta pare a ne arăta cauza pentru care s'au așezat temelile bisericii lui Bob, de s'au crepat păreții. Orosz zice într'o scrisoare:

»Curtea de aici a Escelenției tale fiind mai sus decât cea alui Tökés, toată curgerea apei câtră ulița cărbunelui nu se poate; ear câtră strada »Kismester« pe lângă turn nu o aprobă, nici nu o vrea Lederer (ziditorul bisericii) de aceea trebuie o *groapă de zbeut apa* (emésztő gödör) până ce ar ajunge și casa vecină la noi; am promis Hecubei încă 400 fl., dar e tare cerbicoasă, zice că până trăiește nu o vinde...«.

Nu știm din scrisori, dar e posibil că groapa aceea sa făcut în apropierea bisericii, fiindcă nu era unde să o facă, și din pătrunderea subsolului de apă să fi venit slăbirea temeliei bisericii. Poate că groapa asta să fi fost și obiectul tradiției, ce s'a păstrat despre un canal, de scurgere, care ar trece pe sub biserică... Chestiunea de altfel nu mai are importanță azi când biserica este reparată foarte solid, și legată cu 8 ruzi puternice de fer, ca și cum ar fi panțerată.

Crestături.

— Cuvânt arhieresc pentru misluni. Ilustritatea Sa Episcopul Dr. D. Radu a adresat oficiului protop. din Borlești următoarea scrisoare: M. On. Oficiu protopopesc gr.-cat. al Ardu-satului

în Borlești.

Sentimentele omagiali și de felicitare, cărora ai dat expresiune Frăția Ta și parochul Alexa Popp din ocaziunea misiunilor sacre populare ținute în Săsari, au cauzat o specială bucurie și îndestulare inimii Noastre. — Ne simțim drept aceea îndemnați să dăm expresiune recunoștinței și mulțămirei noastre Archierești veneratului cler și credinciosului popor adunat la aceste misiuni sacre. Ne servește spre deosebită mângăere știrea, că aceste misiuni au început a se înrădăcina în mijlocul Clerului și a poporului credincios și sperăm dela Domnul, că acelea înaintând cu timpul, vor aduce roduri din ce în ce mai îmbelșugate pentru desvoltarea și înflorirea vieții spirituale în Cler și popor.

Oradea-mare 21 Septembrie 1906.

Episcop Demetriu Radu m. p.

Cu mare mângăere sufletească dau publicității acest cuvânt Archieresc spre a-l aduce la cunoștința Fraților preoți și a iubitelui popor, cari au participat la serbările noastre din 22 și 23 Septembrie.

Dee bunul Dumnezeu, că speranța Archiereului iubit să se împlinească

cu deosebită stimă
Alexa Popp.

— Din Bucovina. Cu apariția noului organ »Apărarea Națională« a încetat »Gazeta Bucovinei«. S'a pus în discuție oportunitatea și îndreptățirea de a fi a noului organ de luptă inimă moasă. D-l Dr. Jancu Flondor, care nu aprobă noua foaie, zice în »Neamul Românesc«:

»Apărarea Națională« o privesc ca un strigăt de desperare și — înțelegându-o ca atare, — n'o pot condamna...«.

»Strigătul de desperare« e provocat de Ruțeni, »dușmanul nostru etnic cel mai periculos — zice d-l Flondor — care cu pași agresivi și gigantici, în mod înspăimântător, pe zi ce merge, câștigă teren, — spriginii fiind de toți factorii importanți ai vieții noastre publice...«.

Atunci? »Apărarea națională« e de supremă necesitate, nu numai ca strigăt, — de câteva ori pe săptămână — ci și ca organizație stătornică, de apărare și recucerire.

Statul, Biserica și Școala.

(Urmare.)

Dar omul nu-și poate deprinde prin fapte iubirea sa internă față de fiecare om într-o formă, căci nu are ocaziune și posibilitate a-o face aceasta; afară de aceea nu primim și nu putem primi dela fiecare om într-o formă aceleși binefaceri, cari la porunca D-zeească de a iubi pe o formă pe tata să adaugă titluri nouă asemenea pe baza poruncei D-zeești. Iubirea de aproapele cuprinde deci în sine în mod necesar și o anumită gradațiune: iubește-ți părinții, apoi rudeniile, comuna, jurul, patria, omenimea!

Aceasta iubire creștinească precizează mulțămitor pentru inimă și minte: ordinea iubirii, și ne dă temelie solidă pentru iubirea fieștecăruia. Cea dintâi e iubirea față de D-zeu cea mai pe sus de toate, în urma căreia trebuie să ne iubim pe noi înșine — singura, care ne asigură demnitatea personală și libertatea independentă față de ori cine. Apoi pentru D-zeu și pentru noi trebuie să iubim cu o anumită gradațiune și pe deaproapele nostru, ceea ce asigură drepturile celorlalți oameni față de noi; în fine trebuie să ne iubim patria, pentru D-zeu pentru noi și pentru cei aproape de noi, — ceea ce ne dă o temelie sigură pentru iubirea de patrie necondiționată. Și aceasta ordine, e o astfel de succesiune a iubirii, în care nici o categorie nu se poate desface de cătră cealaltă. Cine nu se iubește pe sine, nu-și iubește pe deaproapele seu, nu iubește patria sa: nu poate iubi pe D-zeu. — Și cine nu iubește pe D-zeu, nu se poate iubi sincer nici pe sine, nici pe deaproapele seu, nici patria sa.

Iubirea cătră D-zeu, ne dă temelie sigură pentru iubirea abnegată a patriei și atunci, când omul, fie în urma judecării defectuoasă, fie în urma greșelii cărmuitorilor țerii, nu găsește în patria sa însușirile bune și de preț adecă afară de iubirea cătră D-zeu, nu află alt titlu de drept al iubirii: binefaceri. Căci acolo e temelie sigură, porunca D-zeească, care îi spune să o iubească, și aceasta e destulitoare chiar și pentru jertfirea de sine. De aceea scrie Bertham generalul frances, în testamentul seu, la a. 1882 după crâncena capitulare națională:

»Militarul mai mult decât ori cine altul trebuie să se simțească sub mâna lui D-zeu, trebuie să creadă în o viață viitoare, să primească cu curaj idea jertfirei de sine. Încă înainte de a intra în slujbă, adecă deja la școală, trebuie să învățăm tinerimea, cari sunt datorințele sale cătră patrie și cari sunt adevărurile fundamentale ale religiei; acestea sunt isoarele tuturor ideilor sublime, din acestea își va lua mai târziu spiritul abnegațiunii și al jertfirei de sine.«¹⁾

7. Imprejurarea, că au fost și sunt oameni, pe cari numai convingerea politică puternică, motivele naturali ale mândriei naționale îi însuflețesc spre jertfire de sine eroică: nu restoarnă acest adevăr, căci aceștia sunt numai eșceptiuni. Jertfirea de sine a masselor întregi, nu se poate nici închipul fără de credința și iubirea cătră D-zeu. Pentru aceea scrie A. Duruy:

»Poate-se oare închipul o națiune de liber cugetători așa de mândră și de eroică, care să fie gata a-și jertfi averea și sângele pentru apărarea patriei și cinstea stindardului său? Așa ceva nu s'a pomenit, și nici că se poate închipul. Din potrivă însă s'a văzut adese-ori, că simțul național și cel religios s'au ridicat de-odată, intemeindu-se unul pe altul.«¹⁾

8. Iubirea de patrie, fără religie, fără de biserică, care crează și îngrijește religiozitatea: e o vorbă goală, care nu conține nimic. Aceasta o putem vedea de acolo, căci slăbirea religiozității încă totdeauna a tras după sine slăbirea simțului național, patriotic. Așa a fost asta în epoca renașterii, care pentru întâiadată a fost sguđuit mai puternic și în măsură mai mare autoritatea bisericești și religiei în popor.

DE PESTE SĂPTĂMÂNĂ

Pentru repararea bisericii lui Bob.

Lucrările de reparare a bisericii române gr.-cat. din Cluj sunt gata. —

Ieri în 26 Octomvrie n. o comisiune compusă din curatorii, inginerii întreprinzători, inginerul suprem Pakei Lajos, care a dat planurile și parochul Clujului Dr. Dăianu, au luat în samă lucrările, aflându-le foarte bine făcute.

Binecuvântarea de nou a bisericii se va face, Duminecă, în 28 Octomvrie începând la 8 și jum. dimineața. După binecuvântare se va începe sfânta slujbă în biserică.

Dăm aci numele acelor buni creștini, cari au mai dăruit câte ceva pentru cheltuelile acestor reparații, ce trec peste 5000 coroane.

P. S. Sa Dr. Demetriu Radu, episcop în Oradea-mare	200 cor.
»Economul« institut de credit în Cluj	50 »
Ioan Meșter (Szölö utca)	10 »
Maria Man (Hegyesdomb)	1 »
Iacob Gal	1 »
Dna văd. Susana A. Truța	10 »
Văd. Moldovan Simoneasă	1 »
Văd. lui Simion Tripon	1 »
Paul Cormoș, zugrav	2 »
Vasile Imbuzan (Méhes u.)	1 »

— Dumnezeu să le răsplătească cu bogăția darurilor sale!

— **Cetim în »Unirea«:** »Călătoria I. P. S. Sale Mitropolitului spre Roma, după-cum suntem informați. a fost din cele mai plăcute și frumoase. După un drum de două săptămâni, cercetând orașele mai mari și de însemnătate, percurgând romantica Elveție de-a lungul, a sosit în 13 crt. în eterna cetate. Plecând dela reședință în 30 Sept. a stat în Budapesta 3 zile, făcând vizite la Ministrul de culte; de acolo a mers la Viena, unde a fost primit în audiență de Em. Sa Nunțiu apostolic. A trecut apoi prin Graz, cercetând pe Arhiepiscopul de acolo, prin Marburg și Franzensfeste a ajuns în Innsbruck. Călătorind mai departe, favorizați de un timp admirabil, din Luzern în Elveția, urcând vârful Rigi-Kulm din Alpi au ajuns în Einsiedeln, vestitul loc de peregrinaj, și atingând marginele apusene ale Elveției, au ajuns la Milano. De acolo după o pauză de 1½ zi, plecând prin Genua, ajunse la Firenze, iar în 12 crt. d. a. în Roma leagănuș neamului și credinței noastre. la cetatea eternă Escel. Sa se va prezenta la prefectul Propagandei, spre a face raportul prescriș despre starea arhidiecezei în cei 5 ani din urmă, apoi la Sfinția Sa Papa Piu X. — Sperăm, că peste câte-va zile se va reîntoarce acasă. Dumnezeu să-l aducă în pace! — După ultimele informații, Escel. Sa I. P. S. D-l Mitropolit Victor Mihályi, a fost primit de Sf. Sa Papa Piu, Mercuri în 17 crt. la 11 oare a. m. în audiență privată. Într'alte Escel. Sa a vizitat în Roma și mormântul Marelui Episcop și Martir al bisericii noastre și a neamului românesc: Ioan Inocențiu Klein.«

— **Un frumos dar.** Cetim în »Libertatea«: D-l Dr. Amos Frâncu, distinsul avocat din Cluj, credinciosul fiu al Zarandului, ținând samă de jertfa curată depusă de fericitul său unchiu Amos Frâncu, odinioară vice-comite al II-lea al Zarandului și tatăl său Ioan Frâncu, fost notar la tribunalul reg. pin Baia-de-Criș, — conștiu de importanța cea mare a gimnaziului român din Brad, pentru luminarea neamului nostru și dorind din toată dragă inima sa desăvârșirea acestei instituții culturale, — s'a înscris pe sine, pe tatăl său Ioan Frâncu și pe mamă sa Ana Frâncu născ. Adamovici, între membrii fundatori ai gimnaziului, sporind fondul gimnazial cu 2000 două mil cor.

— **»Răvașul«** a trimis poetului Goga din prilejul cununiei următoarea telegramă:

»Mărită fie aceasta zi
Și fie norocoasă,
Să fii cel mai cuminte 'n sat
Și ea cea mai frumoasă.«

»Răvașul«.

— **La sfințirea bisericești de Duminecă** va cânta corul bisericesc al tinerimii univezitare reînființat și condus de harnicul dirigent d-l I. Cl. Iuga, cand. de adv.

— **Congresul național bisericesc** din Sibiu a decis urcarea salarelor învățătoarești pretutindenea, unde e posibil, la *minimum de 800 cor.*, chiar și cu luarea în folosință a ajutorului de

stat pus în vedere confesiunilor din partea ministrului de culte și instr. publică.

— **Hymen.** Victoria Partene și Ioan Barna, învățător, anunță cununia lor, care se va celebra Duminecă în 28 Oct. st. n. a. c. la 4 oare p. m. în biserică gr.-cat. din Maieru.

— **Desvălirea statuei** lui V. Alexandri se va întâmpla în 15 Oct. v. 1906, în Iași după următorul program: a) La oara 8 dimineața, studenții univezitari, elevii și elevele dela toate instituturile de învățământ, se vor orându în piața din jurul statuei și a teatrului, în locurile înșămnate mai dinainte.

b) În locurile rezervate în jurul statuei pe lângă delegațiunile oficioase din regat, vor lua loc și cele din țările românești în afară de regat și reprezentanții presei.

c) La oara 9, I. P. S. S. Mitropolitul Moldovei și Sucevei, președintele comitetului statuei, va face sfințirea apei, la semnalul de desvălirea statuei, o va stropi cu aghiazmă în sunetul muzicii militare, care va cânta Imnul Național, apoi corul metropolitan va cânta imnul »Gintei Latine«.

d) Va urma seria discursurilor, care se vor ținea după o ordine fixată deja.

Banii rugăm să se trimită deodată cu comanda pe adresa: Societatea de lectură »Petru Maior«, Budapesta, Ráday, 20, III. 22. la caz contract exemplarele se expediază cu rambursă. Pentru societate: Pompiliu Nistor, președinte. Nicolae Negruțiu, secretar.

— **Nou doctor român.** Sâmbătă, în 13 I. c. la univezitatea de aici a fost promovat de doctor în drepturi d-l **Corneliu Centea**, candidat de avocat, fiul preotului Andreiu Centea din Selsig (diecesa Gherlei).

— **Se caută pentru a fi adoptată o copilă**, orfană ori cu părinți, de 2—3 ani. Se cere să fie sănătoasă, frumoasă, și de se poate cu ochi negri. Informațiuni mai de aproape la »Răvașul«.

— **Societatea »Transilvania«** fundată în 1867, pentru ajutorul studenților și elevilor meseriași români din Transilvania și părțile ei, publică concurs pe ziua de 20 Octombrie st. v. 1906. Un stipendiu de 800 lei anual, pentru filozofie. Condițiunile sunt: Testimoniul de maturitate. Actul de naștere. Actul de paupertate autentificat de notarul public sau de o altă autoritate comt petentă. Certificat prin care să se constate, că este înscris la facultate. Certificat medical, că este pe deplin sănătos. La acest stipendiu vor fi preferiți acei concurenți, cari se pregătesc pentru ramura științelor naturale. Stipendiu se acordă cu începerea anului școlar 1906—7 pe anii cât durează cursurile specialității alese: după regulamentul facultății unde va urma studiile. Cererile se vor adresa d-lui G. Missail, președintele societății, strada Grațioasă 2. Concurenții, cari vor reuși și vor dobândi stipendiu sunt obligați a trimite comitetului la finele fiecărui semestru școlar certificat de frecventarea cursurilor și progresul obținut la studii. De asemenea se vor obliga prin o declarație, că vor rămânea după terminarea studiilor în patrie. București, 2 Octombrie 1906. Comitetul.

— **Numire.** »Wiener Zeitung« din 19 Oct. aduce știrea, că Maiestatea Sa Impăratul a numit pe Dr. **Sextil Pușcariu**, docent la univezitatea din Viena, de profesor extraordinar pentru limba și literatura română la univezitatea din Cernăuț.

— **»Neamul Românesc«** scrie: »Ar fi bine, ca studenții să facă o mare politică românească și nu meschine intrigi de clică, declarându-se de multe ori pentru interes »ai unuia« sau »ai altuia«. Tineretul se cuvine să fie al neamului și al datoriei sale.«

Sunt cuvinte adresate Bucoveninilor, dar au valoare pentru toți, de *pretutindenea*.

— **Steaua albă.** Sub fiima aceasta se va înființa în București o Ligă, contra imoralității publice și private. Va urmări ca scop reunirea tuturor conștiințelor drepte în contra marelui decăderi morale, și va lupta în contra imoralității sub toate formele ce le are. Va lupta în special în contra alcoolizmului, în contra presei imorale, în contra minciunii individuale și sociale, în contra spectacolelor corumpătoare și a jocurilor barbare, în contra tuturor jocurilor de cărți, etc. li dorim cea mai desăvârșită izbândă!

— **Dela societatea »Petru Maior«** primim următorul anunț: Aducem la cunoștința P. O. public, că societatea »Petru Maior« vinde Almanachul edat de ea cu prețul redus de 1 cor. plus 20 bani porto. Almanachul cuprinde pe 150 pag. format mare: istoricul societății, apoi articoli și lucrări de valoare semnate de nume ca: Alexandru Mocsonyi, At. Marienescu, Ioan Slavici, Florian Porcius, Ioan cav. de Pușcariu, Zaharie Boiu, Alex. Roman, Virgil Onițiu, Victor Onișor, Dr. Valerie Bologa, Constanța Dunca Schiau, Dionisie Stoica, etc.

Cit. »La Defense«. — 29 Septemvrie 1882.

¹⁾ A. Duruy în Revue d. Deux Mondes — 15 Iunie 1882.

— **Invățătorii** din țara Bârsei, au adresat congresului național bis. din Sibiu un memorandum, care se sfârșește astfel:

»Cu încredere deplină și cu adâncă venerațiune ne adresăm deci către Măritul Congres Național-Bisericesc, pe care îl rugăm:

»I. Să binevoiască a lua între înțeleptele sale sfaturi și chestia îmbunătățirii salarelor învățătoarești;

»II. Să binevoiască totdeauna a dispune și a permite, ca în timpul cel mai apropiat învățătorii români gr.-or. din întreaga Mitropolie să se întrunească într-o conferință generală după modul și cu scopul arătat.

lată o procedură corectă!

— **Foloasele stupăritului.** În Bistra, frunțașă comună de pe Arieș, locul sfințit de amintirea vlădicilor Petru P. Aron de Bistra și Al. St. Șuluțiu, s'a ținut în 30 Sept. adunarea cercuală a »Asociațiunii«. Harnicul preot Al. Papiu, v.-protopop onorar și unul din cei mai buni stupari români a ținut prelegere practică despre stupărit. În »Gazeta Transilvaniei« se scrie despre aceasta:

»Părintele Papiu arătându-le coșnița rațională, împărțirea ei, modul cum ar putea-o pregăti însuși poporul nostru, le explică în termeni populari modul cum lucrează albinele. Le arată cadrele, fagurii cu miere, le explică unde depune matca ouele, cloctul și roitul, apoi roii măiestriți. La urmă arată folosul stupăritului rațional, cât poate aduce un stup, storcând admirația ascultătorilor, când ne spunea, că un stup bine îngrijit într-o vară i-a adus un venit de 100 cor. Roagă poporul ca lăsând alte ocupațiuni netrebnice, în decursul iernii să-l cerceteze cât de des, că le va sta cu cea mai mare bunăvoință la dispoziție, fiind gata a le da coșnițe, cadre pentru ca să-și pregătească și dâșii, a-i instrua în fel și formă după cum vor cere lipsele. Ascultătorii fac ovațiuni disertantului și cu aceasta ședința se închide.

Eată, între altele, un izvor de venit și pentru îmbunătățirea salarelor învățătoarești.

— **Filiala Economului în Ludoșul-Mureșului.** Primim următorul aviz: Pătrunsă de necesitatea obștească de a veni în ajutorul țărănimii noastre din acele părți, direcțiunea noastră urmând invitată mai multor frunțași, a decis să deschidă cu 15 Octombrie 1906 o Filială înregistrată în Ludoșul-de-Mureș. Vă rugăm cu frățească încredere să binevoiți a lua act despre aceasta și a acorda sprijinul D-Voastră conducerii acestui institut, care este depusă în mâinile probate ale Domnilor Dr. Ioan Oltean, avocat, Daniilă Muntean, proprietar și notar pens. și Vasiliu Morariu, învățător. În urma forțelor noastre financiare cunoscute, filiala va face toate operațiunile de bancă obicinuite și în special va primi depuneri și va acorda împrumuturi cambiale și hipotecare în cele mai avantajoase condițiuni. Apelăm la toți oamenii de bine și doritori de progres ca să ajutoreze din răspuțeri acțiunea de concentrare economică și culturală ce am început, grupându-se cu toții în jurul filialei din Ludoș, pentru ca astfel să se ușureze creditul țărănilor și să se întărească spiritul de cruțare în popor. Cu distinsă stimă »Economul« institut de credit și economii. Directorul executiv: **Dr. Frâncu.**

— **Societatea de lectură »Petru Maior«** (Budapesta, IV Ráday-utca 20 III 22) s'a constituit în ședința din 14 Octombrie st. n. în modul următor: Președinte: Pompiliu Nistor, stud. în medicină. Vicepreședinte: Vasile Vlaicu, stud. în filosofie. Secretar: Nicolae F. Negruțiu, stud. în filosofie. Casier: Ioan D. Voina, student în drept. Bibliotecar: Traian Crașovanu, student în drept. Vicebibliotecar: Sabin Evtușianu, stud. în filosofie. Controlor: Dumitru Marcu, student la tehnică. Notari: Petru Bucșan, student în medicină. Ioan Motoc, student în drept. Econom: Adam Iancu, stud. în medicină. Comisia Literară: Constantin Bucșan, student în drept. Onisifor Ghibu, stud. în filosofie. Simion Gocan, stud. în filos. Adam Iancu, stud. în med. Ioan Motoc, student în drept. Petru Suciu, stud. în filosofie. Comisia supraveghetore: Teofil Dragoș, stud. la tehnică. Laurian Gherman, stud. în drept. Ioan Giurgiu, stud. în med. Ne place a crede, că și noi, comitetul și membrii actuali ai societății »Petru Maior«, ne vom face vrednici de sprijinul societății românești și de încrederea ajutătorilor și binefăcătorilor noștri, fără de care ne-ar fi imposibil să existăm. Budapesta, Octombrie 1906. Pompiliu Nistor, președinte. Nicolae E. Negruțiu, secretar.

— **»Silvania«,** puternica bancă a Sălăgiului, își duplică capitalul social. Prospectul privitor la aceasta se poate ceti la alt loc al foii în întregime!

— **Convocare.** Comitetul central al »Reuniunii învățătorilor români gr.-cat. din jurul Gherlei« are onoarea a invita cu stimă pe dnii membrii și pe on. public interesat de afacerile învă-

tământului a participa la adunarea generală, ce va ținea-o în senzul concluzului adunării generale din anul trecut în Dés la 4 Nov. st. n. Duminică după următoarea programă: 1. La 8 oare a. m. asistă în corpore la serviciul divin în biserică gr.-cat. din Dés. 2. La 9 oare deschiderea ședinței. 3. Constatarea membrilor prezenți; esmiterea comisiunilor: a) pentru verificarea protocolului, b) pentru criticarea prelegerii practice. 4. Alegerea de trei membrii pentru revizuirea rațiunilor de pe anul trecut și statorirea bugetului pe anul viitor. Alegerea alor trei membrii pentru colectarea taxelor de membrii și a ofertelor benevole. 5. Lecțiune practică. 6. Cetirea raportului general despre activitatea reuniunii în anul trecut. 7. Prelegere liberă din cadrul pedagogiei. 8. Raportul comisiunilor de sub nr. 3 și 4. 9. Eventuale propuneri. 10. Statorirea locului pentru adunarea generală pe anul viitor. 11. Alegerea amplotiașilor reuniunii pe un nou period de 3 ani. 12. Închiderea adunării. Din ședința comitetului central al »Reuniunii învățătorilor români gr.-cat. din jurul Gherlei« ținută în Gherla la 18 Oct. st. n. 1906. Alesandru Bene m. p. preposit capitular, președinte. Anton Domide m. p. prof. prep., secretar.

— **Damele o știu mai bine** de ce însămnătate e, ce tesaur și comoară e a fi frumoasă. A fi frumoasă e însă foarte greu. Nu e destul, ca cineva să aibă un exterior plăcut, ci lucru de căpățenie e să aibă o față curată. Damele o știu aceasta și chiar din acest motiv pun pond foarte mare pe cultivarea și îngrijirea pielii feții. Astăzi nu e mai secret, că cel mai bun mijloc de înfrumșetare e laptele de crastavete a lui Ballasa, care deja după o folosință de 2—3 zile depărtează de pe față zgrăbunțele, peștruele de ficat și alte necurățiri. O sticlă costă 2 cor. Se capăta în ori care farmacie.

— **Reuniunea învățătorilor români gr.-cat.** cu ocaziunea adunării generale ce se va ținea în Dej, la 4 Nov. st. n. a. c. va aranja petrecere cu joc, la care va concerta reuniunea română gr.-cat. de cântări din Gherla în otelul Hungaria, la care invită cu toată stima. Inceputul la 8 oare sara. Suprasolvirile marinimoase se vor cvita pe lângă contracvitanță la cassă și pe cale ziaristică. Programa constă din următoarele puncte: 1. Ochiul inimii mele de Leonida Domide, cor mixt. 2. »Oltul« de Oct. Goga, declamată de o coristă. 3. Somn ușor de V. Șorban, cor de dame pe 4 voci, cu acompaniare de pian. 4. Trei Doamne și toți trei de G. Coșbuc, declamată de un corist. 5. Luceafărului sării, cuvinte de V. E. Moldovan, melodie și aranj. de N. Ganea, predată de corul bărbătesc a reuniunii. 6. Marș, cor mixt.

— **Societatea de lectură »Ioan Popasu«** a tinerimei studioase dela institutul teologic-pedagogic diecesan din Caransebeș s'a constituit în ședința sa din 17 Sept. 1906 st. v. sub presiul d-lui profesor Iosif Bălan în modul următor:

Președinte: Iosif Bălan, profesor; vice-președinte: Nicolae Popovici, teol. c. III.; notar I.: Aureliu Simu, teolog c. III.; notar II.: Aureliu Bălan, ped. c. IV.; bibliotecar: Vichentie Ciorogariu, teol. c. II.; v.-bibliotecar Spasie Crîsta, ped. c. III.; cassar: Iosif Caragea, teol. c. II.; controlor: Ioan Stefan, ped. c. IV. Membrii în comitet: Virgil Musta, Petru Vuc, Antoniu Atnagia, Coriolan Popovici, Aureliu Balea, Iuliu Ionescu, Alexandru Florei, Emil Nistor, Nicolae Vasilie, Ioan Șărângheu.

— **Bancă românească în Sătmăra.** În 22 Oct. a. c. s'a ținut adunarea constituantă a institutului de credit și economii »Arina« societate pe acții în Sanislău. Adunarea generală constituantă a declarat de înființat institutul cu capital social 100.000 coroane împărțit în 1.000 acții de câte 100 coroane preț nominal. Activitatea sa începe în 1 Ian. 1907. La adunarea constituantă au participat peste 40 de acționari reprezentând 476 acții. Direcțiunea s'a compus astfel: Coriolan Ardelean vicarul părților Sătmărene în Carei, președinte. Gavril Lazar de Purcăreți protopop în Sanislău, Dr. Demetriu Kiss avocat diecesan în Oradea-mare. Alexandru Bonea proprietar în Sanislău. Georgiu Szilágyi mare proprietar în Sanislău. Augustin Szabó farmacist în Sanislău. Demetriu Pop, avocat în Vezend. Andrei Bogdan preot în Portelec. Ioan Ternovan preot în Culciu-mare. Comitetul de supraveghere: Samuil Ciceronescu comptabil diecesan în Oradea-mare. Președinte: Georgiu Achin director de bancă în Sein. Romul Marchiș preot în Tămaia. Vasiliu Ardelean preot în Vetis. Georgiu Pleancu învăț. în Carei. Dat în Sanislău, la 23 Octombrie 1906.

Iosif Pataky.

— **Tuturora ne trebuie** din când în când câte un mijloc de întărire, deoarece munca multă ne obosește. Un astfel de mijloc eminent e Emulsionea lui Scott, care constă mai vârtos din oleiu de știucă, are însă un gust bun și chiar și stomacul cel mai slab o mistue ușor. Se capăta în fiecare farmacie.

— **Melin și Dafin,** iubiiții noștri colaboratori se întâlnesc earăși în foia »Răvașului« de acum. Trebuie să descoperim însă că scrierile de acum ale acestor tineri poeți ai noștri le reproducem din »Revista politică și literară« din Blaj, Nr. 2, care se prezintă foarte interesant și cu mult mai bine ca cel dintâi. Reproducerea ce facem la »Foiță« ne umple de mulțămire. La cea din urmă întâlnire (care era și cea dintâi) cu Melin și Dafin, prevedeam și presințiam acest cas îmbucurător pentru noi.

— Știu, că de acum, o să vă luați un zbor tot mai avântat și o să porniți spre zone mai înalte, mai sus, decât stă modesta căsuță a »Răvașului«, care a avut norocul să vă găzduiască mai întâi, și...

— Nu! nu! zice Dafin, noi ne-am legat, că nu vom publica în nici o altă foaie, decât numai în »Răvașul«.

— Da, ne-am înțeles amândoi... întrerupe Melin...

— O! Asta e prea măgulitor pentru »Răvașul« dar eu sunt — dacă-mi dați voie, — de altă părere. Asta nu se poate, ca DV. să vă legați de rost așa modest... Acuși, acuși nu vă mai poate cuprinde casa, în care v'ați făcut cele dintâi avânturi de zbor. Porniți, avântați-vă sus, țintiți la zarea cea mai largă, până la luceferii cei mai strălucitori, — va fi mândria »Răvașului«, care vă urmărește cu ochi părințești — care nu vă cere decât, ca să mai rentoaceți din când acolo, de unde ați plecat, ca să vă strângă mâinile...

Eată momentul a sosit. »Revista« de Blaj, căreia îi dorim tot succese ca acestea, are în coloanele sale suflarea caldă a tinerilor noului curent literar. Asemenea vedem, că și prin Ramurile dela Craiova strălucesc flori din spiritul lui Melin și Dafin.

Cu mândrie și dragoste le trimitem salutare.

— **Irina Boer n. Mera** văduvă după președintele de tribunal Dimitrie cândva Boer, după lungi și grele suferințe Miercuri în 24 I. c. la 8 oare sara și-a dat nobilul seu suflet în mâinile Creatorului, împărțită fiind cu ss. sacramente ale muribunzilor; în anul al 78 al etății și 35 al văduviei. Remășițele pământești a le scumpei defuncte s'au așezat spre odihnă în cimiterul gr.-cat. din Habic în 27 I. c.

— **»Șoimușana«** invită la adunarea generală extra-oreinară, care se va ținea în Șoimuș, Joi la 1 Novembre 1906 la 1 oară p. m. în localul institutului. La ordinea zilei sunt: Decisiune asupra înființării unei filiale în Șieul-mare (Nagy-Sajó).

— **Cel mai plăcut** mijloc de înfrumșetare — care până acuma e neîntrecut — e fără îndoială renumitul Margit-Crème a lui Földes, care în timp scurt a cucerit toate damele, ba chiar și domniile îl folosesc, pentru că e cu totul nestricăcios; face să dispară toate necurățirile feții cum sunt: alunițele, bubițele, zgrăbunțele ș. a. și în consecință întinereste, înviorează fața. Înfrumșează nu numai fața, ci albește și face fină chiar și pielea grumazului, a umerilor și a mânilor. Toate damele vorbesc cu o adevărată însuflețire despre efectul lui miraculos. O tighie mare costă 2 cor; una mică 1 cor. Se capăta la apotecarul Földes, în Arad, și în toate farmaciile; să ne ferim însă de imitațiuni și falsificate fără de nici o valoare.

MAI NOU

Noi miniștri comuni.

Ministrul de externe, contele *Goluchovszki* dându-și abdicerea a fost numit în locul dînsului baronul de *Aehrenthal*, fost ministru plenipotențiar al Monarhiei, mai pe urmă la Petersburg, mai înainte în București.

Deodată cu aceasta schimbare și-a dat abdicerea, pe neașteptare, și cav. *Pietreich*, min. comun de războiu, în locul căruia a fost numit bar. *Schönaich*.

Aceste schimbări pot să aibă urmări și asupra stărilor politice din Ungaria.

Mișcarea învățătorilor noștri.

A început să se lămurească. Și în ziare s'au manifestat vederi mai limpezi, mai românești. Cu deosebire foarte cu minte și cu bun simț a scris învăț. Comanicu din Tilișca; el se distinge în chestiunea aceasta prin faptul de a fi găsit tonul și modul potrivit de a trata chestiunea, care de bună seamă va mai sta încă mult la ordinea zilei. Congresul din Sibiu a luat deja o hotărîre în cauză. De sigur va avea să se pronunțe în cauză și sinodul archidiecezan din Blaj căruia adunarea din 23 Oct. a învăț. gr.-cat. din Archidieceză a hotărît să-i prezinte un memorandum.

Din protopopiatul Clujului.

Sinodul de toamnă a clerului și poporului gr.-cat. din protopopiatul Clujului se va ținea în 7 Novembre n. a. c. în Cluj.

Ear adunarea reuniunii învățătorilor din district se va ținea la 18 Nov. n. în Gărbăul ung.

CĂRȚI NOUE ȘI REVISTE

— Carte de cetire germană cu exerciții de traducere și de conversație, compuse pe baza lecturii de Dr. Ioan Bunea, prof. gimn. Pentru cl. V. și VI. gimn. Ed. Ciurcu. Brașov. 1906. Prețul 2:50 cor.

— A apărut »Călimdarul Poporului« pe anul 1907 cu cuprins bogat atât calendaristic-statistic, cât și literar. Călimdarul e împodobit cu multe ilustrații, între cari amintim portretele Regelui și reginei României, al Metropoliților Șaguna și M.țianu, a dep. dietal Dr. Teodor Mihali, a poetului O. Goga etc. Prețul 40 fil. și 5 fil. porto.

— Mitropolitul Sava II Brancovici 1656—1680 de V. Maugra. Arad. Tip. dice. gr.-or. rom. 1906. Un volum de 181 pag. Prețul 2 cor. —

Autorul prolemisează cu d-l Dr. Bunea, și cum înșuși spune la »Introducere« »contrar« părerii sale (a Drului Bunea) și în conglăsuire cu vechii istoriografi, voiu încerca să schițez viața și activitatea mitropolitului Sava Brancovici, arătând ca el a fost un mare și vrednic ierarh al bisericii ortodoxe române din Transilvania«.

Intru cât va fi isbutind intru aceasta încercare, vor constata istoriografii de profesie.

— »Orizontul«. Revistă pentru știință și literatură. Proprietar, editor și red. resp. Vasile E. Moldovan. Anul I. Nr. 10. Cluj, Octomvrie 1906, are următorul conținut:

Vasile E. Moldovan: Dela Brașov la București. — Al. Ciura: Pierdut... — Dr. Petru Șpan: Probleme culturale. — Dr. V. M.: Contele Leo Tolstoi: Patriotism și regim (trad.) — V. M. M.: Cugetări. — Pimen: La autonomia bisericii române gr.-catolice. Dr. Valer Moldovan: Glose. — Iosif Stanca: Revista generală a dascălilor români. — Vasile E. Moldovan: Noi — tabloul cultural — (Urmare și fine.) — V. Nițescu: Steaua (poezie.) — Dr. Ștefan Pop: La istoria limbii române bănățene vechi. — Mir: Literatură. — S. C. D.: Boabe. — V. E. M.: Momente —

— »Călimdarul Foii interesante« (zis și »Căl. național«) pe anul 1907. E noutate pe terenul călindarelor. Se distinge mai mult prin chipuri, peste 30, cunoscute din »Foaia interesantă«. Portretele deputaților și vederi dela esopozitie. La chipul Papei Piu al zecelea dă o explicație, în care Papa e prezentat ca omul cel mai norocos din lume:

»A fost merit de ursitoarele sale să urce cei mai mulți fuștei pe scara norocului în lume. Mai sus n'are ce ajunge. A urcat și cel din urmă fuscel pe luminoasa și înalta scară a norocului...«

Cam puțin creștinească concepție. — Călimdarul acesta costă, mi se pare, 20 fil. ceea ce nu e mult. Prețul nu-i indicat.

— Revista politică și literară. Nr. 2 anul I. Octomvrie 1906. Are următorul sumar: Dr. C. Maniu: Rostul activității noastre parlamentare. — Ion Gorun: Din Faust de Goethe. — A. C.: Cronica politică. — N. Marcu: Doina românească. (Poezie.) — Al. Ciura: o săptămână în țară. (Note cu creonul.) — I. Agârbicean: Moș Viron. — Dafin: Credință. (Poe-zie.) — Dr. C. Maniu: Program politic și capabilitatea politică. — Alco.: Serenadă. (Poezie.) — Dr. V. Meruțiu: Omul și lumea. (Contemplațiune.) — Alco.: Iubire. — A. Melin: Dela noi. (Icoane.) — X.: Religione și știință. — Luca Rusu: Cronică literară. — Probleme. — Diverse. — Revista politică și literară. — Redacțional.

Medicii practici

au făcut experimente, cari dovedesc, că oleiul din ficat de știucă e de un efect mai sigur în forma Emulsiunii lui Scott, decât în cea simplă. Încercările din clinică dovedesc mai departe, că Emulsiunea lui Scott chiar și asupra substanelor de unsoare din organism are o influință foarte bună, întru cât mărește cantitatea acestora. Și bolnavii cei mai slabi îl pot folosi fără nici o conturbație ulterioară.

Pentru veritabila emulsiune a lui Scott garantează semnul adaus aici, un pescar care duce pe spate o știucă mare.

Se capătă în toate farmaciile.

Cu provocare la aceasta foaie, trimițând înainte 75 fil. în marce postale, servește cu sticlă de model

Dr. Budai Emil

»Városi gyógyszerész«
BUDAPEST, IV., Váczi-utca 34/50.
Prețul sticlei originale Cor. 2:50

La tipografia »Carmen« în Cluj se află: Estras din Matricula botezaților, cununăților și morților, cu prețuri moderate.

„SILVANIA“

Institut de credit și economii, societate pe acții în Șimleu.

Publicațiune.

Institutul „Sylvania“ în adunarea sa generală estra-ordinară ținută la 18. Octomvrie 1906 a hotărît a-și ridica capitalul social dela Cor. 300.000, la Cor. 600.000. În acest scop a autorizat direcțiunea să deschidă subscrierea pentru 3000 acțiuni à 100 coroane valoare nominală.

Pe baza acestei autorizațiuni primite dela adunarea generală estra-ordinară și având în vedere hotărârile aceleia, oferim acționarilor vechi spre cumpărare 3000 acțiuni noue în valoare nominală de Cor. 100 pe lângă următoarele condițiuni:

1. Fiecare acționar vechiu are drept, ca din noua emisiune să opteze și să subscrie atâtea acții, câte poșede din emisiunile de mai înainte.

2. Pentru acționarii vechi prețul unei acții noue optate, conform p. 1. se fixează în 100 coroane și 6 coroane spese.

3. Terminul de optare și subscriere se fixează dela 1 Noevmrie până la 10 Decemvrie st. n. 1906. inclusive, cu aceea restricțiune, ca toți acei acționari vechi, cari până la acel termin n'au participat la subscriere, *neconșionat își pierd dreptul de prioritate și favorul* (p. 2) *la subscrierea de acții din aceasta emisiune nouă.*

De-odată cu declarațiunea de subscriere acționarilor, sub urmările pierderii dreptului de opțiune, sunt datori să depună la institut acțiunile lor vechi pentru cari optează la subscriere nouă și până la 10 Decemvrie st. n. 1906 să plătească la cassa institutului 6 coroane spese și 10 coroane ca prima rată din prețul de emisiune.

4. Ratele următoare vor fi a se plăti, după fie-care acție

câte 10 cor. până la 10 Ian. 1907.	
„ 10 „ „ „ 10 Febr. „	
„ 10 „ „ „ 10 Martie „	
„ 10 „ „ „ 10 Aprilie „	
„ 10 „ „ „ 10 Maiu „	
„ 10 „ „ „ 10 Iunie „	
„ 10 „ „ „ 10 Iulie „	
„ 10 „ „ „ 10 August „	
„ 10 „ „ „ 10 Sept. „	

Fie-care acționar are drept însă a plăti mai multe sau toate ratele înainte de terminii fixați. —

5. Pentru ratele de acțiuni, cari nu s'au numărat la termin, se solvesc 8% interese de întârziere. Acționarii, cari n'au numărat la termini vre-una rată, se provoacă direct prin postă la solvire, ce dacă în 30 zile dela espedarea provocărilor n'ar urma, dreptul de acționar pentru acele acțiuni se declara pierdut, sumele deja solvite trec în fondul de rezervă al societății. Acțiunile lor se anulează și sub aceiași numeri se esmit alte acțiuni. Anularea se publică în ziarele desemnate pentru publicările institutului.

6. Acțiunile noue vor participa la toate beneficiile și se vor bucura de toate drepturile, ce posed acționarii vechi, după plătirea tuturor ratelor, dar la nici un caz mai înainte de 1-a Ianuarie 1908.

Dela plătirea ratelor până la acel (1. Ianuarie 1908.) termin, acționarii primesc 4½% interese, iar după ratele restante plătesc 8% interese de întârziere.

7. Acțiunile neoptate de acționarii vechi se vând din mână liberă începând dela 10 Decemvrie a. c. până la altă

dispozițiune, în preț à Cor. 200 plus Cor. 6 spese.

Direcțiunea, începând dela 10 Decemvrie a. c. primește subsemnări și pentru aceste acții fie din partea acționarilor vechi, peste numărul acțiilor din emisiunile anterioare, fie din partea altora. Aceste subscrieri de acții se vor lua în considerațiune în seria pe cum au sosit la institut subscrierile valabile, proptite de 6 Coroane spese și 20 Coroane prima rată după fiecare acție.

Ratele următoare vor fi a se plăti, după fiecare acție

câte 20 cor. până la 10. Ian. 1907.	
» 20 „ „ „ 10. Febr. „	
» 20 „ „ „ 10. Mart. „	
» 20 „ „ „ 10. Apr. „	
» 20 „ „ „ 10. Maiu „	
» 20 „ „ „ 10. Iunie „	
» 20 „ „ „ 10. Iulie „	
» 20 „ „ „ 10. Aug. „	
» 20 „ „ „ 10. Sept. „	

Față de acești acționari noi, încă se vor aplica dispozițiunile din punctul 4, 5 și 6. din aceasta publicațiune.

Șimleu, în 18 Octomvrie 1906.

Direcțiunea institutului de credit și economii

„Sylvania“.

Vînzare de lemne.

Se vor vinde prin publicație publică, verbală și în scris, — ce se va ținea în 28 Nov. n. 1906 la 10 oare a. m. în casa parochială din Lăpu, 360 fire de stejar, lemne de lucru, 184 fire goron și 90 fire de fag, lemne de foc, ce se află netăiate, în pădurea bisericii gr.-cat. din Lăpu, pe teritoriul de tăiere desemnat pe a. 1906.

Prețul de exclamare 1573 coroane. Oferte posterioare nu se iau în considerare. Prețuirea oficială, cum și condițiunile de licitare și contract se pot vedea în oarele oficioase la oficiul curatoratului reg. de păduri din Hida, sau la oficiul protopopesc gr.-cat. în Cluj (Jókai-u. 6), ear în ziua licitării în Lăpu, la oficiul parochial gr.-cat.

Lăpu (Lapupatak, Kolozsmegye, u. stațiune Jegenyé fűrdő, u. p. M.-N. Zombor) la 23 Octobrie n. 1906.

(1—2)

Curatorul bis. gr.-cat.

Un candidat de avocat

află imediat aplicare în cancelaria subscrișului. Candidații cu praxă sunt preferiți.

Doritorii de a ocnpa acest post să se adreseze în scris, comunicându-mi și condițiunile.

Hațeg, în Octomvrie 1906.

Dr. Gavriil Suci

2—3

advocat.

Institutul indigen de asigurare

Fondat la 1868 „Transsylvania“ Fondat 1868

se recomandă pentru încheierea de Asigurări de foc și asupra vieții, de rente, pe cheltuelile înmormântării etc. în toate combinațiile și cu tarifele cele mai ieftine.

Valori asigurate: 105 milioane cor. Despăgubiri prestate: 7 milioane coroane. Sfaturi în toate afacerile de asigurare se dau fără nici o cheltuială.

Acuisitori buni se caută în condițiuni favorabile. Agentura generală în Cluj, Emketer 16.

Asigurări se pot face la »Economul« și la Agentura »Transilvaniei« în Cluj.

E 8714

S'a deschis

în piața Mátyás király Nr. 11 în palatul Reil
Prăvălia de haine pentru Domni, dame și copiia lui
Réti B. és Társsa. Cel
mai bun și
cel
mai frumos!Pe
lângă prețuri
solide și
moderate!

Postav de Zsolna, Gács și Rozsahegy.

4—10

Mátyás király-tér 11.

Pene de gâscăieftine,
pentru umplut perini,
din Bohemia.5 Kilo nou curățite Cor. 9-60, mai bune
Cor. 12.— fulgi albi Cor. 18—24, fulgi
ca zăpada Cor. 30—36. Se trimite franco
cu rambursă. Se primește îndărăt s'au
se schimbă ce nu convine cu rebonifi-
carea portului postal.**Benedickt Sachsels, Lobes 357**
Post Pilsen. 3—6 **Böhmen.**Frumos, curat scrie
numai mașina de scris**„SUN“**

deoarece n'are bandă de colorare.

Mașina de scris »Sun« are o scrisoare
foarte ceteată (scrisoarea se poate cu-
noaște limpede chiar și până la ultima
literă) și prețul ei e totuși numai 320 cor.**Theil Frigyes**

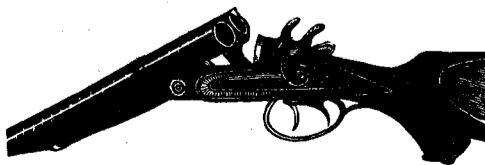
Cluj (Kolozsvár) (4—10)

Representantul fabricii — societate pe ac-
țiuni — de mașine de scris a lui Fris-
ter & Rossmann.La tipografia »Carmen« în Cluj se
primește numai decât un**Practicant.**Preferiți vor fi cei cari cunosc pe
lângă limba română și cea maghiară.Cine suferă de **Epilepsie** și stări nervoase, se ceară
(nevoie) sgârșiri și stări nervoase, se ceară
broșura despre Epilepsie,
care se trimite gratis și franco dela »Privil. Schwanen
Apotheke,« Frankfurt a. Main. 12—52**„THE STANDARD“**

fondată în anul 1825.

Efectuește **asigurări pe viață**
pe lângă condițiuni foarte favorabile.Incasso anual   Avere proprie
Cor.: 34,600.000   Cor.: 274,000.000
Dividende sovitte   Despăgubiri de viață
Cor.: 170,000.000   Cor.: 570,000.000Agentura generală pentru Transilvania:
Cluj. Strada Ferencz-József Nr. 17. Filiala pentru Ungaria:
Budapesta, Strada Kossuth-Lajos nr. 4
în Palatul Standard. (Casa proprie).Centrala generală:
Edinburg. (Anglia).**Peter Wernig**Fabricant de puști și furnisor ces. și reg.
în **Ferlach, Carintia (Kärnten).**Inventator și fabricant al așa numitului »Triumph
Bohrung« și al »Wernig-universal-Bohrung« cu o iuțimefoarte mare și neintrecută până
acuma — își re-
comandă pe lă-
gă garanție și
cu prețuri mo-
derate tuturor
vânătorilor, fo-
restierilor și al-
tor persoane iu-
bitoare de sport
fabricatele sale
solide, de pri-
ma calitate: cum
sunt: puști u-
șoare cu trei
țe vi, așa numi-
tele: Thürstu-
tzen, Büchslinten, Bockgewehre, Mannlicher Schänanen
Stutzen, precum și puști Wernig cu patru țevi — toateprovăzute
cu o sperr-
clapă de
siguranță,
în urma
căreia
pușca niciîntr'un caz nu se poate de sine singur descărca și astfel
ori și ce fel de pericol e eschis. 5—5

— Cataloge la dorință se trimit gratuit și franco. —

Tipografia »Carmen« Petru P. Barițiu, Cluj — Kolozsvár.

Nenumărate dame inteligente folosesc re-
numita alifie de față**Margit-Crème**

a lui FÖLDES

— care e de un efect eminent, —

un preparat fără grăsime, nes-
triciacios și cel mai bun pentru
înfrumșetarea obrazului.Margit-Crème a lui Földes e un mijloc cu
efect sigur și grabnic contra alunițelor, pes-
truelor de ficat, bubuțelor, zgrăbunțelor,
bubelor de fierbințeli și contra altor necură-
țiri ale pielii obrazului. Pomada aceasta o folo-
sesc damele cele mai inteligente din lumea în-
treagă și cu privire la efectul lui fără păreche și
escent se exprimă în modul cel mai măgulitor
și însuflețitor. Despre aceasta se va convinge
altfel fiecare după întrebuințarea unei tighii, tre-
buie însă să ne ferim de falsificate.Prețul unei tighii mici 1 cor.; unei tighii mari 2
cor. Săpunul-Margit costă 70 fil. Pudrul-Margit
1 cor. 20 fil. Apa de față Margit 1 cor. Pasta de
dinți Margit 1 cor.Se prepară la FÖLDES KELEMEN,
apotecar în ARAD.

Comande de 6 cor. se trimit franco.

Se poate căpăta:

la Burger Frigyes, Dr. Czetz Dénes, Ger-
gely Fer. utóda, Halász Jenő, Dr. Hintz
György, Székely Miklós și Tanács József,
apotecari în Cluj.

Fiecare imitație și retipărire va fi pedepsită.

Veritabil e numai Balsamul lui Thierry

provăzut cu semnul »călugărițelor«.

Scutit prin lege.

E un mijoc peste tot cunoscut și
nefintrecut în cazuri de perturbații
de sgârșiri de stomac, de colică, de
catarrhuri dureri de piept, la influ-
ența etc. Prețul: 12 sticle mici sau 6
duple sau o sticlă mare specială cu
astupus patent — 5 cor. franco.
ALIFIA CENTIFOLIA E UN NON
PLUS ULTRA la toate ranele, la in-
flamații, lovituri, abscese, buboaie
de ori ce fel. Prețul: 2 tighii coroane
3'60 sau pe lângă trimiterea banilor
înainte, sau cu rambursă.Apteca lui A. Thierry la Rohits-Sauerbrunn. Broșuri,
se trimit fiecăruia gratuit. Depot în Budapesta la apt.
A. Török; la Leo I., Egger; la L. Vértes, Lugos.

(13—25)

La tipografia »Carmen« în Cluj se află:
Estras din Matricula botezaților, cununaților și
morților, cu prețuri moderate.

Tipografia

»CARMEN«

PETRU P. BARIȚIU

CLUJ

Ferencz József-út 58 sz.

Primește tot felul de lucrări, ce cad
în bransa acestei măestrii, executân-
du-le cât se poate de cu gust, în stilul
cel mai modern și cu prețuri moderate.Comande se primesc și la Librăria
D-lui Erich Fabritius din Cluj (Piața
Regelui Matia nr. 32.)Ca prima tipografie românească în
acest comitat, se roagă de binevoitoarul
sprijin al celorlalte institute românești,
precum și al privaților.

Barițiu P. Petru